

การประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี*

LEADERSHIP ASSESSMENT OF LOCAL ADMINISTRATORS IN MUEANG NONTHABURI DISTRICT, NONTHABURI PROVINCE

ธงชัย ยางสวย

Thongchai Yangsuay

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Bangkokthonburi University, Thailand

E-mail: thongchai_lawyer@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี และ 2) ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เป็น การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 47,436 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตาม ตารางของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาระดับ การประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านคุณธรรมจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านการบริหาร ด้านความรับผิดชอบ และด้านภาวะ ผู้นำ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในสภาพการณ์ปัจจุบันประชาชนได้รับ ข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึงเกี่ยวกับผู้นำท้องถิ่น และ 2) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะ ผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ผู้บริหารท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกด้าน รองลงมา

* Received August 9, 2022; Revised September 10, 2022; Accepted September 25, 2022

ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับประชาชนเท่าเทียมกัน ผู้บริหารท้องถิ่นควรลงพื้นที่ใกล้ชิดประชาชน เพื่อรับทราบปัญหา และควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลให้มากกว่านี้ มีจำนวนน้อยสุด ตามลำดับ

คำสำคัญ: การประเมิน, ภาวะผู้นำ, ผู้บริหารท้องถิ่น, จังหวัดนนทบุรี

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the level of leadership assessment of local administrators in Mueang Nonthaburi District, Nonthaburi Province, and 2) to study the recommendations for the development of leadership of local administrators in Mueang Nonthaburi District, Nonthaburi Province. This was quantitative research. The populations in this study were elector in Mueang Nonthaburi District, Nonthaburi Province 47,436 people. The determine sample group according to Taro Yamane's table. A sample was 400 people. The research instrument was questionnaires. Data was analyzed using percentage, mean, and standard deviation. The results found that 1) the results of the study were the level of leadership assessment of local administrators in Mueang Nonthaburi District, Nonthaburi Province, were at a high level for overall. When considering each aspect, it was found that it was at a high level in all aspects. The highest average to the lowest as follows: Morality and ethics, were at a high level Secondly vision, characteristics, administration, responsibility and leadership, it was at a lowest level, and 2) the recommendations for leadership development of local administrators in Mueang Nonthaburi District, Nonthaburi Province, with the largest number was local administrators should allocate a budgets for local development all aspects. Secondly, local administrators should important for all people to be equal. Local administrators should visit to people for to know the problem and should allow people to participate in activities with the Sub-District Administrative Organization, respectively.

Keywords: Assessment, Leadership, Local Administrators, Nonthaburi Province

บทนำ

ในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพการบริหารอันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งเป็นยุคแห่งการแพร่ระบาดของเชื้อโรคชนิดนี้ นำไปสู่ผลกระทบต่อกิจกรรมของประชาชนในประเทศต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และนำมาซึ่งแนวการดำเนินชีวิตแบบปกติใหม่ (New normal) ที่กำลังเปลี่ยนแปลงอยู่ในขณะนี้ได้ส่งผลให้การบริหารท้องถิ่นจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนการบริหารเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จและเป้าหมายขององค์กร โดยที่ประเทศไทยที่ผ่านมาตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2562 เป็นต้นมา ได้เผชิญกับสภาวะวิกฤติโรคระบาดอย่างรุนแรงและยังมีผลกระทบต่อเนื่องมาถึงปัจจุบันที่จำเป็นและเร่งด่วนในการที่จะต้องเปลี่ยนแปลงการบริหารและการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์กับระดับการระบาดและความรุนแรงของโรคติดต่อ ซึ่งปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของงาน คือ ภาวะผู้นำ ทั้งภาวะผู้นำของผู้บริหาร ในที่นี้หมายถึง พฤติกรรมหรือกระบวนการที่บุคคลหนึ่งมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น หรือกลุ่มในการทำงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ผู้นำ คือ บุคคลที่เป็นแบบอย่างผู้นำ ภาวะผู้นำ คือ พฤติกรรมหรือกระบวนการที่ผู้นำ ใช้การปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานในการสร้างความร่วมมือสร้างแรงจูงใจของผู้ร่วมงานให้สูงขึ้น จนส่งผลให้ผู้ร่วมงานตระหนักถึงความสำคัญและรู้สึกอยากเปลี่ยนแปลงและยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น การที่จะเป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่หรือเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จด้านผู้นำนั้นจะต้องบริหารปัจจัยต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้แก่ การบริหารตนเองให้เป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพในการบริหารผู้ใต้บังคับบัญชาให้ตั้งอกตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่องค์กรหรือหน่วยงานอย่างเต็มความสามารถ และการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพจนกระทั่งบังเกิดผลงานบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2550)

ผู้บริหารท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ผู้บริหารองค์กรยังต้องเป็นผู้มีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลง และสามารถแสดงพฤติกรรมผู้นำในการบริหาร มีวิสัยทัศน์กว้างไกลที่จะบริหารองค์กรของตนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย ซึ่งผู้บริหารจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้นำหรือแสดงพฤติกรรมในการบริหารเป็นผู้นำด้วยการจูงใจให้บุคลากรในองค์กรร่วมมือกันทำงานอย่างมีความสุข ผู้บริหารจะต้องแสดงพฤติกรรมการเป็นผู้นำให้เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับแก่ผู้ร่วมงาน ประพฤติตนเป็นตัวอย่างแก่เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา มีความเป็นธรรมในการบริหารงาน อันจะส่งผลต่อขวัญและกำลังใจของบุคลากร ทำให้ทุ่มเทให้แก่งาน ผู้นำต้องสร้างความผูกพันรักใคร่ให้แก่บุคลากรในองค์กรเพื่อให้เกิดความรักและความศรัทธาในตัวผู้นำ พร้อมทั้งจะร่วมมือกันทำงานให้หน่วยงานของตนประสบผลสำเร็จ (ปริญญญา ต้นสกุล, 2550)

การประเมินผู้บริหารองค์การ เป็นไปตามข้อสั่งการนายกรัฐมนตรี วันที่ 25 สิงหาคม 2560 ข้อสั่งการนายกรัฐมนตรี วันที่ 26 กันยายน 2560 มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 11 ตุลาคม 2559 และมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 17 กรกฎาคม 2561 มีมติเห็นชอบให้สำนักงาน ก.พ.ร. กำหนด แนวทางการประเมินผลผู้นำองค์การเพิ่มจากการประเมินปกติประจำปี โดยกลุ่มผู้รับการประเมิน ได้แก่ ปลัดกระทรวง/เทียบเท่า อธิบดี/เทียบเท่า ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ผู้บริหารท้องถิ่น กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีประเด็นการประเมินจำนวน 10 ประเด็น ได้แก่ 1) การลดพลังงาน 2) มาตรการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ 3) การกำกับดูแล การทุจริต 4) ภาวะผู้นำ 5) ระบบติดตามการปฏิบัติงานเพื่อการบริหารงานขององค์การ 6) การส่งเสริม การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในองค์การ 7) การสร้างคุณธรรม จริยธรรมในองค์การ 8) การเสริมสร้าง ขวัญกำลังใจ/การดูแลเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชา 9) การบูรณาการข้อมูลระหว่าง หน่วยงาน และ 10) การชี้แจงประเด็นสำคัญที่ทันต่อสถานการณ์ (สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาระบบราชการ, 2563) การประเมินผู้บริหารองค์การดังกล่าว จึงได้ดำเนินการมาตั้งแต่ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561จนถึงปัจจุบัน

การปฏิบัติราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัด นนทบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ตามตัวชี้วัดกรอบการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติ ราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 4 มิติ คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการ บริหารงานบุคคลและกิจการสภา ด้านการบริหารงานการเงินและการคลัง และด้านการบริการ สาธารณะ ถึงแม้ว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะใช้ความเป็นผู้นำที่ดีในการมุ่งใจเพื่อ ระดมพลังความสามารถ แต่ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด อีกทั้งสร้างสำนึกความรับผิดชอบ ต่อเนื่องให้แก่พนักงานก็ยังเป็นหน้าที่สำคัญในการจัดปัญหาขององค์กรปกครองท้องถิ่นให้ หมดไป เนื่องจากภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความแตกต่างกันในด้านวิสัยทัศน์ในการพัฒนา องค์การ ทำให้ศักยภาพการทำงานมีน้อย นโยบายการพัฒนาส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาแบบเดิม ๆ ต้องรอให้รัฐบาลเป็นผู้กำหนดนโยบายหรือให้นักการเมืองเป็นผู้กำหนด อย่างไรก็ตามภาวะผู้นำ ของผู้บริหารส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของผู้บริหาร เนื่องจากความรู้ความสามารถของ ผู้บริหารย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารประกอบกับขนาดขององค์กรย่อมมีต่อ ประสิทธิภาพ เนื่องจากขนาดบ่งบอกถึงทรัพยากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์การ ขนาดเล็กที่มีอำนาจในการบริหารงบประมาณและมีการบริหารงานบุคคลภายในองค์การของ ตนเอง

จากที่มาของปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง การประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เพื่อที่จะได้ทราบถึงระดับการประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำไป ปรับปรุงและเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Survey Research) สอบถามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับ การประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 47,436 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง)
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5 % ระดับความ คลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นเอง โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดย แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อการประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check – List) ใช้เก็บข้อมูลตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำแนกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านภาวะผู้นำ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการบริหาร ด้านความรับผิดชอบ และด้านคุณธรรมจริยธรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาตามการประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ไปแจกให้กับประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 ชุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ กรอกรหัสแบบสอบถาม กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อแล้วบันทึกข้อมูล ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percent) เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ
2. วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบการบรรยาย

ผลการวิจัย

1. ระดับการประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 ข้อ จำแนกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านภาวะผู้นำ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการบริหาร ด้านความรับผิดชอบ และด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้วิจัยใช้สถิติวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยวิเคราะห์โดยรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม

ข้อคำถาม ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านคุณลักษณะส่วนตัว	3.68	0.31	มาก
2. ด้านภาวะผู้นำ	3.55	0.37	มาก
3. ด้านวิสัยทัศน์	3.72	0.35	มาก
4. ด้านการบริหาร	3.66	0.35	มาก
5. ด้านความรับผิดชอบ	3.62	0.35	มาก
6. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.85	0.40	มาก
รวมเฉลี่ย	3.76	0.42	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.40) ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.35) ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.31) ด้านการบริหาร ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.35) ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.35) และ ด้านภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.37)

2. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ดังนี้

ตารางที่ 2 ข้อเสนอแนะของประชาชนต่อแนวทางการพัฒนาการประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ผู้บริหารท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกด้าน	78	51.65
2	ผู้บริหารท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับประชาชนเท่าเทียมกัน	54	35.76
3	ผู้บริหารท้องถิ่นควรลงพื้นที่ใกล้ชิดประชาชน เพื่อรับทราบปัญหา	12	7.95
4	ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกับท้องถิ่นให้มากกว่านี้	7	4.64
รวม		151	100

จากตารางที่ 2 ข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ผู้บริหารท้องถิ่นควร

จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกด้าน คิดเป็นร้อยละ 51.65 รองลงมา คือ ผู้บริหารท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับประชาชนเท่าเทียมกัน คิดเป็นร้อยละ 35.7 ผู้บริหารท้องถิ่นควรลงพื้นที่ใกล้ชิดประชาชน เพื่อรับทราบปัญหา คิดเป็นร้อยละ 7.95 และควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกับท้องถิ่นให้มากกว่านี้ คิดเป็นร้อยละ 4.64 ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ระดับการประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

จากการศึกษาเรื่อง การประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอ เมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ทั้ง 6 ด้าน ซึ่งผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 จากการศึกษา ทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านภาวะผู้นำ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการบริหาร ด้านความรับผิดชอบ และด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในสภาพการณ์ปัจจุบันประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึงเกี่ยวกับผู้นำท้องถิ่น ประชาชนจึงมีความต้องการผู้นำท้องถิ่นที่มีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถแสดงออกให้ผู้อื่นเข้าใจได้ มีความสุขุมรอบคอบและมีความกระตือรือร้นในการทำงาน เป็นบุคคลที่มีความโปร่งใส ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ และเป็นที่พึ่งของประชาชนและดูแลทุกข์สุขของประชาชน ตามศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองบางบัวทอง อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท มีตำแหน่งหน้าที่ในการ ทำงานเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองและมีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ภาวะผู้นำของผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองบางบัวทอง อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (เฉลี่ย สีแดง, 2560)

1.2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้ดังนี้

1.2.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ด้านคุณลักษณะส่วนตัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากประชาชนไม่ยึดคุณลักษณะด้านการศึกษา เพราะในปัจจุบันนี้ผู้นำที่บริหารงานอยู่ไม่มีการศึกษาที่สูงก็สามารถที่จะบริหารงานได้ จึงไม่จำเป็นต้องมีการศึกษาที่สูง แต่ให้ความสำคัญโดย ผู้นำต้องมีความสุขุมรอบคอบและมีความกระตือรือร้นในการทำงาน และต้องการผู้นำที่มีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา สามารถบริหารองค์การตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีได้ ผู้นำต้องมีความสุขุมรอบคอบและมีความกระตือรือร้นในการทำงาน จึงจะสามารถพัฒนาท้องถิ่นให้มีความ

เจริญ และทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคประเทศไทย 4.0 กรณีศึกษา: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่า 1) คุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) เพศและตำแหน่งมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับองค์กรสู่ยุคประเทศไทย 4.0 โดยเฉพาะการกระตุ้นเขาวัวปัญญา มีความสัมพันธ์กับด้านมีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัยพบว่าอยู่ในระดับสูง (จุฑาทิพย์ สุจริตกุล, 2562)

1.2.2 ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ด้านภาวะผู้นำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าประชาชนให้ความสำคัญกับการบริหารท้องถิ่น และมีความต้องการผู้นำที่จะมาพัฒนาท้องถิ่น โดยผู้นำจะต้องมีความสามารถที่จะเป็นผู้นำและผู้ตามคนอื่นได้ กล้าตัดสินใจและสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสมและมีเหตุผล ทั้งนี้เพราะผู้นำที่ดีต้องมีความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่และความรู้ทั่วไปอย่างดี ถ้าเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานแล้ว ผู้นำที่ดีต้องสามารถให้คำปรึกษาหรือแก้ปัญหาให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี ดังการศึกษาของ พรเทพ โฆษิตวรวุฒิ และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (พรเทพ โฆษิตวรวุฒิ และคณะ, 2563)

1.2.3 ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ด้านวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนต้องการผู้นำท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ ๆ มองการณ์ไกลและติดตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ กำหนดแนวทางการพัฒนาหรือวิธีการปฏิบัติให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง เพราะว่าถ้าผู้นำมีความสามารถในการรวบรวมความคิดวิเคราะห์ การแปลความหมาย มีวิสัยทัศน์ สามารถแก้ไขปัญหาได้ดี ตามการศึกษางานวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับสมรรถนะของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก 2) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก 3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สมรรถนะของผู้บริหารกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โดย ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) สมรรถนะ ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำ

การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ได้แก่ ด้านความมีชีวิตชีวา และด้านการ แก้ปัญหาเฉพาะหน้า ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 925 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 85.50 ($R^2 = .855$) (พิชัยรัฐ หมั่นด้วง, 2564)

1.2.4 ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ด้านการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนมีความต้องการผู้นำท้องถิ่นที่ดี เพื่อที่จะมาพัฒนาตำบลจึงมีความต้องการผู้นำที่มีทีมงานที่สามารถควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลและมีความรับผิดชอบ และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจและบริหารท้องถิ่นอย่างเต็มที่ เพื่อการบริหารงานและ พัฒนาประสบความสำเร็จ ตรงตามความต้องการของประชาชน เพราะ ผู้ที่มีความรอบรู้ในการทำงาน ผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ต้องมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานและ เทคนิคการทำงานเป็นอย่างดี ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชพันธ์ คาโส ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำในการบริการสาธารณะของผู้นำ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอสุคติรีน จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อภาวะผู้นำในการบริการสาธารณะของผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านการนำองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (วัชพันธ์ คาโส, 2562)

1.2.5 ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ด้านความรับผิดชอบต่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากประชาชนมีความต้องการผู้นำท้องถิ่นที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน พุดจริง ทำจริง รักษาคำพูดที่ให้ไว้กับประชาชน ยึดมั่นในความถูกต้องตามหลักกฎหมายและศีลธรรมและมีความยุติธรรม มีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันทั่วทั้ง ดังงานวิจัย ภาวะผู้นำในการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่ง ในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อ ภาวะผู้นำในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่ง ในจังหวัดปทุมธานี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.78$, $\alpha=0.70$) ทั้งนี้เกิดจากการที่ผู้บริหารใช้นโยบายการ ยกระดับจิตสำนึกและแรงจูงใจของผู้ร่วมงาน ให้มีอุดมคติ และมีคุณค่าทางจริยธรรมที่สูงขึ้น เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของการทำงาน (ราเชนทร์ นพณัฐวงศ์, 2561)

1.2.6 ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความต้องการผู้นำที่มีความซื่อสัตย์ ไม่คดโกง ไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง และโปร่งใส มีความสุจริต ยุติธรรมและมีคุณธรรมประจำใจ สำคัญในความรับผิดชอบต่อประชาชนอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเสมอต้นเสมอปลาย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ดังที่มีการศึกษาเรื่อง

คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของ ผู้บริหารตามความคิดเห็นของ ครู ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็กโดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ รองลงมา ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ส่วน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เป็นอันดับสุดท้าย คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ทัศนีย์ มณเฑียร และคณะ , 2564)

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะที่พบมากที่สุดคือ ผู้นำท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งนี้เพราะในแต่ละปีงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับการจัดสรรงบประมาณรวมทั้งรายได้ที่จัดเก็บเองมีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับภารกิจต่าง ๆ ที่ต้องดูแลและให้บริการ จึงไม่สามารถพัฒนาท้องถิ่นได้ครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ไม่สามารถที่จะดำเนินการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ได้ตามต้องการของประชาชนและทั่วถึงทั้งหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบึงกอก อำเภอร่องคำ จังหวัด พิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะ และแนวทางที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชน ต่อภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วน ตำบลบึงกอก พบว่า การพัฒนาที่ผ่านมาถือเป็น ภาพสะท้อนให้เราเห็นชัดเจนว่าชาติบ้านเมืองจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำที่เป็น แบบอย่างที่ดี มีความรู้ ความสามารถ ควบคู่ไปกับคุณธรรมจริยธรรม มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เสียสละ เพื่อที่จะ พัฒนาชุมชนทุกๆ ชุมชนในพื้นที่ให้เกิดความเข้มแข็งจนสามารถหลอมรวมคนในชาติให้เป็นปึกแผ่นและหนึ่งเดียวกันได้ (ยุวดี พ่วงรอด และคณะ, 2560)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

บทความนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ 1) ระดับการประเมินภาวะ ผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ข้อเสนอแนะแนวทางการ พัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอ เมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ที่มีจำนวน มากที่สุดคือ ผู้บริหารท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกด้าน รองลงมาคือ ผู้บริหารท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับประชาชนเท่าเทียมกัน ผู้บริหารท้องถิ่นควร ลงพื้นที่ใกล้ชิดประชาชน เพื่อรับทราบปัญหา และควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม กับองค์การบริหารส่วนตำบลให้มากกว่านี้ ตามลำดับ1) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ 1.1)

ผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนันทบุรี จังหวัดนันทบุรี ควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำของตนเอง ในด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านภาวะผู้นำ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการบริหาร ด้านความรับผิดชอบ และด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้เหมาะสมกับบทบาท และความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่ 1.2) ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมเพื่อให้ความรู้ในการพัฒนาภาวะผู้นำให้กับผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนันทบุรี จังหวัดนันทบุรี อย่างต่อเนื่อง และครอบคลุมทุกพื้นที่ 1.3) ควรมีการจัดทำคู่มือในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นสามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างยั่งยืน 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 2.1) ควรศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนันทบุรี จังหวัดนันทบุรี 2.2) ควรศึกษาวิธีการประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นในท้องถิ่นอื่นเพื่อวัดค่าสัมฤทธิ์ผล

เอกสารอ้างอิง

- เสรี สีแดง. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองบางบัวทอง อำเภอ บางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยทองสุข.
- จุฑาทิพย์ สุจริตกุล. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในยุคประเทศไทย 4.0 กรณีศึกษา: องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดภูเก็ต. วารสารมหาจุฬานาครธรรม, 6(10), 4930-4943.
- ทัศนีย์ มณฑียร และคณะ . (2564). คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตาม มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วารสารสิรินธรปริทรรศน์, 22(1), 280-294.
- ปริญญ์ ต้นสกุล. (2550). ศาสตร์แห่งการเป็นผู้นำ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จิตจักรวาล.
- พรเทพ โฆษิตวรุตติ และคณะ. (2563). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลขององค์การ บริหารส่วนตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1. วารสารการบริหารการ ปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 4(1), 249-258.
- พิชัยรัฐ หมั่นด้วง. (2564). สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู. Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(4), 415-432.
- ยุวดี พ่วงรอด และคณะ. (2560). ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของนายกองค์การ บริหารส่วนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก. ใน รายงานสืบเนื่องจาก การประชุมวิชาการระดับชาติพินุลสงครามวิจัย ครั้งที่ 3 ประจำปี พ.ศ. 2560. มหาวิทยาลัยราชภัฏพินุลสงคราม.

- ราชนนทร์ นพณัฐวงศกร. (2561). ภาวะผู้นำในการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่ง ในจังหวัดปทุมธานี. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย, 10(3), 139-156.
- วิชรัตน์ คาโส. (2562). ภาวะผู้นำในการบริการสาธารณะของผู้นำ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ในอำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส. ใน สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2563). คู่มือการประเมินผู้บริหารองค์การ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). ภาวะความเป็นผู้นำ (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: บริษัท ส. เอเซียเพรส (1989) จำกัด.